

Rešitev je predvsem v odpravi moralne krize

Primeri političnega nasilja se v Italiji nezadržno nadaljujejo in vse kaže, da so rdeče brigade in ostale teroristične organizacije ohranile nedotaknjeno svojo udarno moč, kljub vidnim udarcem, ki so jim jih v zadnjem času zadale varnostne sile. V torek, 12. t. m., je na rimski univerzi padel pod streli teroristov univerzitetni profesor, podpredsednik Višjega sodnega sveta ter eden najvidnejših italijanskih katoliških izobražencev Vittorio Bachelet. Dva terorista (moški in ženska) sta se mu približala, ko je zapuščal predavalnico — predaval je namreč upravno pravo na fakulteti za politične vede — in proti njemu oddala sedem strel, tako da se je v prisotnosti desetih in desetih študentov zgrudil mrtev na tla.

Šlo je vsekakor za natančno preračunano zločinsko akcijo, katere glavni namen je stopnjevati proces ustrahovanja, kar je prvi pogoj za zabljanje najprej in nato za zrušenje temeljnih državnih institucij, od katerih je odvisno omikano sožitje v državi. Že zdavnaj je znano, da teroristi tako rekoč nekaznovano in, kot se zdi, tudi z največjo lahkoto izvajajo svoje zločinske načrte. Pod njihovimi streli padajo navadni orožniki in policijski agenti, visoki častniki, sodniki, voditelji industrijskih podjetij, navadni delavci, časnikarji, politiki in ljudje drugih poklicev. Tarča terorističnih akcij je torej široka in pestra paleta poklicev in družbenih slojev, kar potrjuje pričanje o ustrahovalnih namerah tistih, ki teroriste vodijo in načrtujejo njihove akcije.

Žal je treba priznati, da so teroristični voditelji že dosegli znatne uspehe, kar se tiče ustrahovanja, saj se po vsakem atentatu takorekoč redno dogaja, da policija tava v temi, da skoraj nihče ni ničesar videl, da nihče ne more, oziroma noče nuditi preiskovalcem natančnejših podatkov o atentatorjih, da nihče ne pove, v katero smer so pobegnili, da nihče ne gre vsaj nekaj sto metrov za njimi, oziroma da nihče ne čuti potrebe, da bi po svojih mo-

(Dalje na 7. strani)

KAJ NAS ČAKA?

V zadnjem času je izšlo v Evropi (zlasti v Angliji) in Ameriki več knjig, ki v obliki vojnih reportaž, psevdozgodovinskih del ali fantastičnih romanov prikazujejo, kaj se bo zgodilo v Evropi in Ameriki ali na vsem svetu v prihodnjih letih ali desetletjih, vedno seveda v zvezi s sedanjimi mednarodnimi in ideološkimi nasprotstvi in vojno nevarnostjo. Zadnje dni poročajo dnevniki o več novih takih knjigah, ki vse hitro postanejo bestsellerji. To pomeni, da ljudje hlastno segajo po njih. Nihče, niti vodilni politiki in državniki, nimajo jasne predstave o tem, kaj se bo v bližnji ali celo v daljši prihodnosti dogajalo na svetu, in je tudi ne morejo imeti. Zato so take knjige (ali časopisni članki) edino, kar lahko kot nekaj žaromet, uperjen v prihodnost, nekoliko osvetli bodoče dogajanje, če že ne v preroškem smislu, pa vsaj na osnovi domišljije in logičnega sklepanja.

Takoj pa je treba pristaviti, da je logika v tem pogledu nekaj zelo relativnega. Pravijo, da v politiki sploh ni mogoče govoriti o logiki, ker se stvari skoro vedno obrnejo drugače, kot ljudje pričakujejo, tudi najbolj poučeni. Toda v resnici drži logika v politiki ravno toliko kot na vseh drugih področjih, le da je v politiki v igri toliko silnic, da jih je težko zaobjeti. V znanosti ali kjerkoli drugje je veliko lažje dobiti pregled nad vsemi silami, ki vplivajo na razvoj, kakor pa v politiki, kjer so v igri tudi čisto človeški, težko predvidljivi in izmerljivi dejavniki, kot npr. strasti, ljubezen, požrtvovalnost, okrutnost, jeza, maščevalnost, genialnost, nesposobnost, vzgoja, surovost, krvoločnost, znanje, vera, filozofija, iznajdljivost, pogum, strahopetnost, sebičnost, fanatizem, zagrizenost, neumnost, omejenost, itd.

Torej mnogo, zelo človeških lastnosti, za katere ni mogoče vnaprej vedeti, in katerim se pridružujejo še drugi vnaprej neznan in nedoločljivi dejavniki, kot npr. stopnja izobrazbe, znanje jezikov, ki npr. omogoča državnikom, da se direktno iz tiska in literature seznanijo z značajem »nasprotnega« ali »zavezniškega« naroda, rasa, gospodarski položaj posameznikov in narodov, stopnja tehničnega razvoja, morala, vojaška sposobnost in tradicija, zakoni, stopnja svobode ali nesvobode, samostojnost mišljenja, geografski položaj, zgodovinska ustaljenost naroda, itd.

Kdor bi lahko vse to upošteval, bi mogoče precej točno vnaprej napovedati, kaj se bo dogajalo in po kaki logiki. Ker pa to ni mogoče ali pa le zelo težko, se zgodijo stvari skoro vedno drugače, kakor si jih velika večina ljudi predstavlja, ko se še niso zgodile. Tako se npr. že danes lahko reče o Američanih, da podcenjujejo težnjo malih in srednjih narodov po nacionalni svobodi. Do neke mere razumljiv jim je še boj proti kolonializmu, ker so tudi Združene države nastale iz takega bo-

dalje na 2 strani ■

Zaradi Afganistana še ne bo prišlo do vojne

Počasi postaja jasno, da zaradi Afganistana še ne bo prišlo do vojne. Pač pa bi postala vojna neizogibna, če bi Sovjeti posegli še po Perziji ali Pakistanu, kajti s tem bi dobili pod svoje nadzorstvo petrolejske vrelce, ki so Evropi in Ameriki nujno potrebni, in pomorske poti za prevoz petroleja. Takega sovjetskega nadzorstva nad svojo preskrbo s petrolejem Zahod ne bi mogel dovoliti.

Ravno s tem, da Združene države toliko pritiskajo za bojkot olimpiade v Moskvi, so jasno pokazale, da ne mislijo uporabiti drugih, močnejših sredstev za izvajanje sankcij proti Sovjetski zvezi, poleg tistih, ki so jih že sprejeli (zapora za nadaljnje nakupe žita, v pogledu ribolova itd.) Bojkot olimpiade se zdi sicer smešno malenkosten v primerjavi s tistim, kar je zagrešila Sovjetska zveza (vdor in zasedba druge države), vendar zaenkrat Združene države ne

razpolagajo z močnejšim sredstvom, če nočejo sprožiti vojne. To Sovjetska zveza tudi ve, zato je ne skrbi, razen kolikor bi se čutila moralno prizadeta zaradi bojkota olimpiade. Toda to bo že prenesla — v tem pogledu ima trdo kožo.

Vendar pa zdaj ve, da bo pomenilo velikansko tveganje, če bi hotela vdreti še v kakšno drugo državo, pa naj bi bila ta v Evropi ali v Aziji. Zdaj si glede tega ne more več delati iluzij. Kak novi vdor v kako drugo državo bi pomenil isto; kar je pomenil Hitlerjev vdor na Poljsko — začetek svetovne vojne in to skoraj avtomatično. Zato se lahko reče, da si Sovjeti zdaj vsaj za lep čas ne bodo upali več privoščiti nobene take pustolovščine, razen če hočejo sami izzvati vojno. Toda do take blaznosti se voditelji v Kremlju najbrž še nisto stopnjevali. Če so količkaj realisti, vedo, da bi jo zagotovo izgubili.

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 17. februarja, ob: 8.00 Poročila; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 10.30 Nediški zvon, oddaja o Benečiji; 11.00 Mladinski oder: »Kralj Oh in kraljestvo Joj«; Radijska veseloigra (Zora Tavčar), Radijski oder; 11.30 Nabožna glasba; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 12.30 Glasba po željah; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 »Okuole ognjišča — pred studencan, snopič prafc an muzike naših judij«; 15.00 Šport in glasba ter neposredni prenosi z naših prireditev; 19.00 Poročila.

■ PONEDELJEK, 18. februarja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Jutranji almanah; 9.45 Socialna problematika; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Po stopinjah staršev; 12.00 »Okuole ognjišča — pred studencan, snopič prafc an muzike naših judij«; 13.00 Poročila; 13.20 Zborovska glasba; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroško okence: »Zdaj pa zapojmo«; 14.30 Roman v nadaljevanjih — Joseph Sheridan Le Fanu: »Stric Silas ali usodna dediščina«; 15.00 Glasbeni ping pong; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Kulturno pismo; 19.00 Poročila.

■ TOREK, 19. februarja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Jutranji almanah; 9.00 Iz arhiva — France Štrukelj: »Slovenski Jurček«, šaloigra v 3. dejanjih; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Oddaja za otroški vrtec; 11.30 Vam še ugajajo? 12.00 Kulturno pismo; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Odraslim prepovedano! 15.00 Rezervirano za... 16.00 Kulturna rubrika slovenskih časopisov v Italiji; 16.20 Veliki izvajalci lahke glasbe; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Jugoslovanski skladatelji; 19.00 Poročila.

■ SREDA, 20. februarja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Jutranji almanah; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Radijski koncert; 10.45 Oddaja za prvo stopnjo osnovne šole; 11.30 Umetnice jazz; 12.00 »Pod Matajurjan«, posebnosti in omika Nadiških dolin; 13.00 Poročila; 13.20 Zborovska glasba; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroško okence: »Odprimo knjigo pravljic«; 14.30 Roman v nadaljevanjih — Joseph Sheridan Le Fanu: »Stric Silas ali usodna dediščina«; 15.00 Glasbeno popoldne; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mladi izvajalci; 17.30 Slavni pevci; 18.00 Kulturni prostor; 19.00 Poročila.

■ ČETRTEK, 21. februarja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Jutranji almanah; 9.00 Iz arhiva — Henrik Ibsen: »Ko se mrtveci zbudimo«, igra v 3. dejanjih; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.45 Oddaja za drugo stopnjo osnovne šole; 11.30 Jugoslovanski pevci; 12.00 Mikrofon v razredu; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroško okence: »Tomi na obisku«; 14.30 Na goriškem valu; 15.00 Mladi pisci; 15.15 Najnovejša izdaja plošč; 16.00 Glasbeni trenutek doma in drugje; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Kulturni prostor; 19.00 Poročila.

■ PETEK, 22. februarja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Jutranji almanah; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Radijski koncert; 11.00 Oddaja za srednjo šolo; 11.20 Domače popevke; 12.00 Ponovitev četrtkovnega kulturnega prostora; 13.00 Poročila; 13.20 Zborovska glasba; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroško okence: »Kje je napaka?«; 14.30 Roman v nadaljevanjih — Joseph Sheridan Le Fanu: »Stric Silas ali usodna dediščina«; 15.00 Po končani univerzi; 15.30 Pustni govor: O poslednjih rečeh; 15.40 Popularnih deset; 16.00 Mikrofon v razredu; 16.30 S pesmijo po svetu; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Kulturni prostor; 19.00 Poročila.

■ SOBOTA, 23. februarja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Jutranji almanah; 9.00 Iz arhiva — Henrik Ibsen: »Ko se mrtveci zbudimo«, igra v 3. dejanjih; 9.45 Plesni orkester RTV Ljubljana; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 12.00 »Bom naredil st'zdice, čier so včas' b'le«, glasnik Kanalske doline; 12.30 Pesem poje o... 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroško okence; 14.30 »Vse lepo, vaš Peter!«; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Portreti nakih igralcev: Alojz Milič; 18.45 Vera in naš čas; 19.00 Poročila.

KAJ NAS ČAKA?

■ nadaljevanje s 1. strani

ja proti (prekomorskemu) kolonializmu, absolutno nerazumljiv pa jim je boj podložnih narodov v okviru ene in iste teritorialno povezane države. Zanje sta država in narod isto. Tako npr. tudi v današnji Sovjetski zvezi sploh ne vidijo Rusije plus njen kolonialni imperij, t.j. nekaj desetih podložnih narodov, ampak je zanje vsakdo Rus od pravega Rusa do Turkestanca v srednji Aziji, Ukrajinca, Litvanca in Armenca. Iz tega vzroka tudi ne izkoriščajo v namene svoje politike nacionalnega vprašanja v sovjetskem imperiju, kvečjemu da govore o narodih satelitskih držav, Čehih, Poljakih, Vzhodnih Nemcih itd.

Rusi pa obratno zelo dobro poznajo nacionalne probleme, čeprav jih v svoji državi ne priznajo, ker da so po njihovi politični doktrini (marksizmu-leninizmu) že rešeni, medtem ko sloni njihova mednarodna politika v največji meri prav na ideji »narodnoosvobodilnih bojov« zatiranih narodov v svetu in znajo te težnje in boje zelo spretno izkoriščati v svoje politične in ekspanzionistične namene. Po drugi strani pa so gluhi za vprašanja človeških pravic in demokracije, na katere tolčejo Američani.

Vse to pa bi igralo v primeru tretje svetovne vojne in bo igralo tudi, če ne pride do nje, zelo veliko vlogo. Zadeve so torej zelo zapletene in če se zanašajo nešteti posamezniki in skupine na »osvoboditev« s strani Američanov, čakajo drugi na »osvoboditev« s strani Rusov oziroma Sovjetske zveze. Tretji svet — neuvrščeni — ki se je zdel še pred nekaj leti tako kompakten in prežet z enotnimi ideali, je danes v očitnem razkroju in se vedno bolj razkraja v več skupin, od katerih se ena — pod vodstvom Kube — pomika v sovjetsko sfero, druga pod vodstvom Pakistana, Egipta in še nekaterih držav pod zaščito Združenih držav, tretja pod vodstvom Jugoslavije pa skuša rešiti, kar se še rešiti da od »neuvrščeni«.

Kaj nas torej čaka? Nihče ne more tega napovedati z gotovostjo, zato bodo še naprej izhajale knjige, ki bodo skušale s pomočjo razpoložljivih podatkov o oboro-

žitvi, gospodarski moči, znanstveni razvitosti, ideološke trdnosti itd. odgovoriti na to vprašanje. Toda njihova vrednost je vendarle odvisna od fantazije pisca. Zato naj bi se nihče ne dal vplivati od njih niti v optimističnem, niti v pesimističnem smislu. Pripomorejo lahko le do večje zavesti o aktualnosti današnjih problemov in o nujnosti, da jih Vzhod in Zahod rešita, če hočeta preprečiti skupno človeško katastrofo. Največji adut obeh in vsega človeštva je še vedno pamet.

OBVESTILO NAROČNIKOM

Zaradi čedalje večjih tiskarskih stroškov smo sklenili nekoliko povišati naročnino za leto 1980. Letna naročnina bo od 1. januarja leta 1980 dalje znašala 10.000 lir. Za inozemstvo bo letna naročnina znašala 12.000 lir. Prepričani smo, da bodo naši naročniki upoštevali naše težave in nam kljub podražitvi ostali zvesti kot doslej.

UPRAVA NOVEGA LISTA

NOVICE

Jugoslovanska vlada je v zadnjem času razvila izredno živahno diplomatsko dejavnost. Tako se predsednik zveznega izvršnega sveta Djuranovič nudi na obisku v Vzhodni Nemčiji, član predsedstva Zveze komunistov Jugoslavije Grličkov je bil na obisku v Zahodni Nemčiji, namestnik zunanjega ministra Pešič pa na obisku v Moskvi.

Znani sovjetski ideolog Suslov, ki vodi sovjetsko delegacijo na 8. kongresu poljske komunistične partije, je v svojem pozdravnem govoru napadel kapitalizem in imperializem, ki da nasilno nastopata proti osvobodilnim gibanjem. Pohvalil je narode in ljudstva v Aziji, Afriki in Latinski Ameriki, ki se bojujejo proti kapitalizmu, da bi mogli sami svobodno razpolagati s svojimi naravnimi bogastvi.

Letošnje Prešernove nagrade

Na predvečer Prešernovega dne so v dvorani ljubljanske Filharmonije podelili letošnja najvišja priznanja za umetniške dosežke. Prešernove nagrade za leto 1980 so prejeli slikar in grafik Božidar Jakac, gledališki igralec in režiser Slavko Jan ter posmrtno pisatelj Ciril Kosmač.

Med osemnajstimi nagrajenci iz Prešernovega sklada sta operna pevka Nora Jankovič ter gledališka igralka Mira Sarđoč. Nora Jankovič je prejela nagrado za pevske dosežke v zadnjih letih. V utemeljitvi je rečeno, da se je mezzosopranistka, ki je zrasla in svojo umetniško pot začela v okviru slovenske narodnostne skupnosti v Italiji, izoblikovala v pevko, ki je v zadnjih

letih dosegla vrsto izjemnih uspehov. Prirojene pevske dispozicije in odlična vokalna tehnika sta ji omogočili zavidljivo uveljavitev tako na koncertnem kot tudi in še zlasti na opernem področju. Mira Sarđoč je prejela nagrado za vloge v SSG in Trstu. Zadnja leta je odigrala vrsto vlog, ki izpričujejo čedalje bolj vzpenjajoče ustvarjalno zrelost. Bogajevska v Barbarih Maksima Gorkega, Brechtova Mati Korajža: oblikovalni vzpon Mire Sarđoč se razkriva kot umetniško poglobljen preplet odrske kulture in natančne karakterološke risbe, ki izžareva zlasti preudarno porazdeljevanje čustvenih in čutnih sestavin, polnih človeške in artistske neponarejenosti.

V razgovoru z dopisnikom RTV Ljubljana

Nadškof msgr. Cocolin o odnosih med italijanskimi in slovenskimi verniki v goriški nadškofiji

Stalni dopisnik — komentator RTV Ljubljana za Furlanijo - Julijsko krajino — Marijan Drobež nam je ljubeznivo posredoval besedilo razgovora, ki ga je pred kratkim imel z goriškim nadškofom msgr. Cocolinom in ki ga je že objavila ljubljanska televizija. Ker smo prepričani, da bo intervju zanimal tudi naše bralce, ga danes v celoti objavljamo.

(Ured.)

Vprašanje: Nadškofija v Gorici je v okviru svojega verskega oziroma pastoralnega poslanstva, ki naj poglubi tudi sožitje med večinskim italijanskim narodom in slovensko narodno skupnostjo, ustanovila tudi posebno službo škofovega vikarja za slovenske vernike. Ali bi, prosim, podrobneje opredelili njegovo vlogo in funkcijo?

Odgovor: Glavni razlog, ki nas je vodil k ustanovitvi službe škofovega vikarja, je prvenstveno pastoralni.

Dejstvo je, da je del krščanskega ljudstva goriške nadškofije slovenski. Kot takšen ima svoj jezik, svojo kulturo, svoja narodna in tudi verska izročila, ki jih je treba priznavati, ceniti in ščititi. Gre za izraz spoštovanja človeških pravic, za katere mora biti Cerkev občutljiva, in po svojem poslanstvu ter v mejah svoje pristojnosti prispevati k osvoboditvi človeka iz vsakovrstne zasužnjenosti.

V to precej široko perspektivo se vključuje trajno vprašanje, kako odgovoriti na pastoralnem področju tistemu delu vernikov, ki se čutijo ogrožena manjšina ter si želijo biti povsod, zlasti v cerkveni skupnosti, drugim enakovredni ob upoštevanju svoje istovetnosti.

To vprašanje je bilo dalj časa na dnevnem redu študij in razprav goriških duhovnikov. Skupaj so iskali oblike, kako naj se to priznanje ustrežneje uresniči. Ena izmed teh je imenovanje škofovega vikarja za Slovence.

Drugi Vatikanski cerkveni zbor naroča v jezikovno mešanih škofijah posebno skrb za vernike manjšinskega jezika bodisi z ustanavljanjem posebnih župnij, bodisi z imenovanjem duhovnikov in tudi škofovega vikarja, ki so večji manjšinskega jezika.

Modro vodenje krajevne Cerkve daje možnost škofu, da lahko imenuje enega ali več škofovih vikarjev s pristojnostjo nad delom škofije ali pa nad določeno skupino vernikov. Na območju, ki mu je odkazano, je pristojnost škofovega vikarja enakovredna pristojnosti generalnega vikarja.

Čeprav ni odstotek slovenskega prebivalstva v sedanjih mejah goriške nadškofije ravno velik, vendar potrebuje posebno pozornost in zavzetost. Slovenskih duhovnikov je malo in so v glavnem precej v letih. Škof je dolžan, da skrbi za slovensko krščansko prebivalstvo z najbolj ustreznimi sredstvi.

Škofov vikar za Slovence je poklican, da deli s škofom pastoralno odgovornost za to območje; da raznim škofijskim svetom poroča o problemih lastnega področja; da predlaga rešitve vprašanjem ki v področju nastajajo; da vzdržuje osebne stike s slovenskimi duhovniki, z župnijami in

zdrufenji; da spodbuja razne pobude, ki jih koncilski prenova zahteva.

Vprašanje: K novostim, ki naj tukajšnjo Cerkev prilagodijo življenju in potrebam prebivalstva oziroma vernikov sodi tudi oblikovanje področnih pastoralnih svetov na območju nadškofije. Kako bi Slovenci lahko sodelovali v teh telesih, upoštevajoč tako njihove verske kot tudi narodnostne probleme in težnje?

Odgovor: Koncilski prenova predvideva ustanovitev in oblikovanje v krajevni Cerkvi raznih svetov in organizmov, ki naj poglobijo in razširijo soodgovornost duhovnikov in laikov pri njenem poslanstvu. V goriški krajevni Cerkvi je predvidena in zaželena udeležba slovenskih duhovnikov in laikov v vseh škofijskih telesih. Tu se priznava Slovincem pravica, da iznašajo svoja vprašanja in svoje zahteve; da se izražajo, ako želijo, tudi v slovenskem jeziku, kajti slovenski jezik, kot jezik naših bratov, je enakopraven z italijanskim jezikom. Žal pa moram pri tem priznati, da je le malo Italijanov, ki ga pozna.

Vprašanje: Kako pa Cerkev, ki jo Vi vodite, s svojim delovanjem, zgledom in prestižem, ki ga ima na tem obmejnem območju, morda še drugače, na druge načine, prispeva k sožitju med obema narodoma in v tem kontekstu k uveljavljanju pravic in zaščite Slovencev?

Odgovor: Tuja mi je misel, da bi eno ali drugo narodnostno komponento ene in iste krajevne Cerkve mogel označiti kot večino ali manjšino ter njune pravice meril po teži njihovega števila. Seveda pastoralna dejavnost mora iskreno upoštevati zahteve obojnih. Vsaka narodnostna komponenta je poklicana, da daje svoj prispevek in s tem bogati celotno krajevno Cerkev.

Cerkev, s pomočjo časa primernih organizmov, si prizadeva za evangelizacijo in za vsestransko rast in napredek človeka v človeškosti. Ta zamisel in naloga se prenašata v razne oblike njene dejavnosti, ki jo mora označevati posebna po-

zornost človeku v vsem tem, kar nazorno je. Izkazovati se mora v vzajemnosti, v razgovoru, v iskanju resnice.

Po tej splošni opombi, ki se mi je zdelo potrebna kot uvodna misel na Vaše tretje vprašanje, prehajam na stvarnejši odgovor. Zdi se mi, da vsi ti prenovitveni prijemi na naši škofijski ravni le imajo precejšen, vsaj posredni vpliv na širše sožitje med italijansko in slovensko skupnostjo, ki živita na tem ozemlju. Navzočnost Slovencev v vseh škofijskih telesih, nova poznanstva na tej ravni med slovenskimi in italijanskimi verniki, spoznavanja medsebojnih vprašanj, uradno priznanje slovenskega jezika v škofijskem poslovanju in pa v večjih liturgičnih slovesnostih, ki združujejo slovenske in italijanske vernike, blagodejno vplivajo na sožitje med Slovenci in Italijani in na razumevanje slovenskih zahtev.

Slovenci - kako simpatičen narod!

Slovenci smo sami o sebi prepričani, da smo kot narod zelo simpatični, vsekakor bolj simpatični kot cela vrsta narodov, ki jih poznamo in s katerimi prihajamo v dotik. Zakaj smo ravno mi tako simpatični, bi najbrž noben Slovenec ne znal razložiti, toda to je pač neke vrste aksiom, o katerem ni diskusije. Čudimo se, zakaj nas imajo nekateri drugi narodi v želodcu, kot se pravi, ko pa smo tako simpatični, kulturni, pametni, vljudni, ustrezljivi, miroljubni, pravični, dobri, izobraženi, olikani in pridni pri delu ter seveda varčni. Ne gre nam v glavo, da bi nas mogel kdo imeti za grobe, trdosrčne, nerodne, primitivne po vedenju, šovinistične, skope, krivične, nevljudne, samoljube, pohlepne in zaprte do novih idej. In čutimo se prizadeti, če beremo ali zveemo, da nas nekateri v tujini vendarle imajo tudi za take.

Resnica bo najbrž nekje v sredini. Nismo tako simpatični, za kakršne se sami

(Dalje na 7. strani)

Obrambni ukrepi v jugoslovanskem gospodarstvu

Medtem ko leži Tito težko bolan v ljubljanskem kliničnem centru (zadnja poročila govore o stacionarnem stanju 87-letnega predsednika), si sledijo sestanki najvišjih odgovornih osebosti, ki so odgovorne za vodstvo države. Toda bolj kot o političnih zadevah razpravljajo o gospodarstvu, kjer se kažejo zaskrbljivi pojavi, zlasti prehuda pasivnost mnogih podjetij, slaba disciplina dela in pretiran uvoz s premajhnim izvozom, kar povzroča kroničen in vedno večji trgovinski primanjkljaj, ki gre že v milijarde dolarjev.

Zato so zadnji čas izdali razne ukrepe za zmanjšanje uvoza blaga, ki ni nujno potrebno. Mnenja o tem, kaj je nujno potrebno in kaj ni, se sicer ne krijejo, vsaj

ne med potrošniki in vodilnimi gospodarstveniki in politiki, toda obvelja seveda mnenje teh zadnjih, ki so odgovorni za državno gospodarstvo. Opaziti je, da se je močno zmanjšal tudi dotok jugoslovanskih kupcev v Trst in tu so prizadeti seveda najbolj prodajavci kavbojk in podobne šare. Poostren je carinski pregled na meji, tako glede izvoza denarja iz Jugoslavije kot glede uvoza blaga, ki je podvrženo carini.

—O—

Mednarodni olimpijski odbor je zavrnil predlog ameriškega predsednika Carterja, naj se bojkotirajo letošnje olimpijske igre v Moskvi, če Sovjetska zveza ne bo do 20. t.m. umaknila svojih sil iz Afganistana.

Slovenska skupnost za odgoditev gradbenih in razlastitvenih načrtov

Pokrajinski izvršni odbor Slovenske skupnosti je na zadnji seji obravnaval poleg priprav za kongres, ki bo 1. in 2. marca in bo prvič potekal po delegatskem sistemu, tudi načrte tako imenovanih ljudskih gradenj (PEEP) s posebnim poudarkom na razlastitve na področju Kolonkovca.

V zvezi z razlastitvami na Kolonkovcu je treba predvsem ugotoviti, da je posredno ali neposredno prizadeto prebivalstvo ogroženega področja občuteno in spontano stopilo v obrambo svojega obstoja, ki v da-

V skladu z zagotovili, ki jih je SSK dala prizadetim razlaščenecem, je njen občinski svetovalec Aleš Lokar imel razgovor z občinskim odbornikom Rossijem in nato vložil nujno interpelacijo na občinski odbor, s katero zahteva, naj občina ustavi oziroma opusti nadaljnji postopek v zvezi z gradbenimi načrti v predmestnih področjih, ki so izdelani na osnovi zgrešenih predvidevanj o stanovanjskih potrebah mesta ter na nesocialnem odtujevanju zelenih površin še preostalim kmetovalcem in vrtnarjem, ki od njih živijo in oskrbujejo mesto s potrebnimi povrtninami.

Poleg tega so omenjeni načrti bili izdelani v ozkem krogu, ne da bi krajevni sosveti in prebivalci bili z njimi predhodno seznanjeni, kar je tudi eden glavnih vzrokov splošnega odpora proti njim, ki je trenutno prišel do izraza na Kolonkovcu, a se poraja tudi že drugod.

Višek protislovnosti in negospodarnosti takšnih pobud pa pomeni dejstvo, da v končni fazi te vrste gradenj niso prav nič »ljudske«, kajti njihova cena se na koncu izkaže višja kot stanovanja privatne pobe.

Iz vseh teh razlogov, zaradi katerih je še najbolj prizadeto slovensko krajevno prebivalstvo, svetovalec Lokar zaključuje svojo interpelacijo s pozivom na občinsko upravo, naj te načrte ustavi in istočasno omogoči izčrpno razpravo med vsemi družbenimi komponentami in slovensko manjšino, da pride do pravične rešitve problema.

Podobno vprašanje je v deželnem svetu vložil deželni svetovalec Štoka. V pokrajinskem svetu bo pa o tem problemu govoril svetovalec Brezigar.

Izvršni odbor SSK izraža tudi solidarnost nepričakovano odpuščenim delavcem bivše tovarne Vetrobel.

DAROVI IN PRISPEVKI

Gospa Marija Benulič iz Milana je darovala v tiskovni sklad Novega lista 5.000 lir.

1. in 2. marca

OBČNI ZBOR

SSK v Trstu

V smislu čl. 40 novega statuta, sprejetega na občnem zboru 4. marca 1979, javljamo, da bo pokrajinski kongres Slovenske skupnosti v Trstu dne 1. in 2. marca 1980 na sedežu v ul. Machiavelli 22 za razpravo o poročilih ter volitve novih vodstvenih organov.

Prvo sklicanje ob 16. uri, drugo sklicanje ob 17. uri.

Predsedstvo občnega zbora

nih razmerah pomeni v prvi vrsti obrambo širše slovenske narodnostne skupnosti ter njene ohranitve na svojem ozemlju, za kar jim gre vse priznanje. To je dokazalo tako protestno zborovanje in nato vsi nadaljnji njihovi nastopi za preprečitev uradnega začetka del na zemljiščih. Da gre tudi pri tem za nam nasprotno sile, dokazuje kulturnost tistih, ki so premazali protestne lepake SSK proti krivičnim razlastitvam, ki so jih domačini nalepili na kraju samem.

V Peterlinovi dvorani v Trstu je bila v ponedeljek, 11. t.m., Prešernova proslava, na kateri je kot slavnostni govornik nastopila prof. Zora Tavčar. Ob tej priložnosti so razglasili izid VIII. literarnega natečaja »Mladike« in podelili priznanja »Mladi oder«.

Ocenjevalna komisija za literarni natečaj Mladike za leto 1979 se je sestala dne 6. februarja 1980 in pregledala poslane novele in pesmi.

Avtorica pod šifro »Metka« je poslala trinajst pesmi z naslovom »Iščem igračo«. Komisija je z večino glasov ugotovila, da je samo sedem pesmi vrednih priznanja zaradi jezikovne večine in modernega občutja. V pesmih prihaja na dan dovolj osebno občutena brezizhodnost našega časa, v katerem se človek zapira vase in sam sebe zastruplja kot pravljica roža, kot pravi avtorica.

Komisija ji je priznala drugo nagrado za pesmi.. Avtorica je **Marija Kostnapfel**.

Kar se tiče proznega gradiva, je komisija ugotovila z večino glasov, da je vredna priznanja črtica »Dunajska slaščica« avtorice, ki se je predstavila pod šifro »Urška«.

V črtici je tekoče in spretno prikazala podobo sodobne meščanske družine, s čimer je pokazala sociološki posluš. Vendar bi črtici koristila večja psihološka poglobitev in boljše izkoriščenje motiva.

Komisija ji je priznala drugo nagrado. Avtorica je **Metka Kacin**.

PRIZNANJA »MLADI ODER«

Razdelili so priznanja **Mladi oder**, ki jih vsako leto podeljujeta Slovenska Prosveta v Trstu in Zveza slovenske katoliške Prosvete v Gorici tistim amaterskim odrom in igralskim skupinam, ki so v preteklem letu uspešno pripravili gledališko predstavo ali nastop.

Igralska skupina dramskega odseka prosvetnega društva »Standrež« je bila prisotna na natečaju Mladi oder od vsega začetka.

Letos se je ta skupina prijavila s predstavo »Cvetje hvaležno odklanjamo« in je za ta nastop prejela sledeča priznanja:

Marjan Breščak prejme priznanje za vlogo Akinsa, ki jo je odigral prepričljivo in spontano, s čimer je pripomogel k uspehu komedije, ki jo je njegova igralska skupina večkrat ponovila;

Lucijan Pavic in Lucijan Krpan, člana iste dramske skupine, prejmeta priznanje za iznajdljivost (Dalje na 5. strani)

—o—

Slovensko Stalno Gledališče v Trstu
Alinur in Oven z modrimi rogovi
vas vabita na

OTROŠKO PUSTNO RAJANJE

V nedeljo, 17. t. m., ob 15. uri v Kulturnem domu v Trstu.

Rezervacije miz od četrtega, 14. t. m. dalje od 10.30 do 12.30 pri blagajni Kulturnega doma (telefon 734265).

Svetovalec Slovenske skupnosti Štoka v Milanu:

Reforma krajevnih uprav naj upošteva značilnosti narodnih manjšin

V Milanu se je 9. t. m. zaključil dvo-dnevni kongres, ki ga je organizirala dežela Lombardija s sodelovanjem drugih dežel, pokrajin in občin. Zborovanje, katerega tema je bila reforma krajevnih uprav, je odprl predsednik deželnega sveta Lombardije Smeraglia, pozdravil pa ga je milanski župan Tognoli. Na zborovanju je bila prisotna tudi delegacija deželnega sveta Furlanije - Julijske krajine.

Po uvodnih referatih političnega in strokovnega značaja je delo potekalo v petih komisijah. V prvi komisiji, ki je obravnavala problem teritorialne razdelitve krajev-

nih uprav v zvezi s predvideno reformo tako pokrajin kot občin, je v razpravo posegel tudi deželni svetovalec Slovenske skupnosti dr. Drago Štoka, ki je poudaril nujnost, da se v bodoči reformi krajevnih uprav upošteva tradicionalna, kulturna in zgodovinska značilnost narodnih skupnosti, ki živijo v državi, in sicer francoske, nemške in slovenske v deželi Furlaniji - Julijski krajini.

Kongres, ki se ga je udeležilo okrog tisoč zastopnikov iz vse države, je vsekakor nakazal nove smernice političnim in upravnim dejavnikom.

Izid VIII. literarnega natečaja Mladike

nadaljevanje s 4. strani)

vo in dovršeno tehnično delo pri isti predstavi, pri kateri sta poskrbela za sceno in luči.

Tretje priznanje pa gre celotnemu ansamblu za najboljšo predstavo. To priznanje prejme skupina za predstavo Cvetje hvaležno odklanjamo.

Naslednje priznanje Mladi oder za leto 1979 je prejela igralska skupina **Sentjakobskega kulturnega društva** v Trstu. Ta skupina prejme skupno priznanje za prepričljivo podano veseloigro »Pavliha«, ki so jo odigrali z veliko sproščenostjo, smislom za humor in naravnostjo. Priznanje služijo tudi kot najmlajša skupina na natečaju. Sestavljajo jo igralci Mitja in Tamara Petarost ter Irena Pahor. Z njimi je predstavo pripravila prof. Dina Slama.

Naslednje skupno priznanje Mladi oder je prejela igralska skupina šole Srečka Kosovel z Opčine. Maja lani je ta skupina pripravila predstavo, posvečeno pisatelju Francetu Bevku, pod navdom »Pastirci ob kresu in plesu«. Predstava je bila izvirna priredba iz Bevkovih del; prav tako izvirni so bili tudi plesi in glasba. Kljub velikemu številu nastopajočih so igro pod vodstvom prof. Zore Tavčar izvedli naravno in s smislom za skupinsko igro.

Zadnja tri priznanja je prejela še skupina šole **Fran Erjavec** iz Rojana za predstavo mladinske igre Erazem in potepuh.

Igro je po mladinskem romanu švedske pisateljice Astrid Lindgren za oder priredila Lučka Susič, ki je igro tudi zrežirala.

Priznanje prejme **Ivo Kafol** za naslovno vlogo, ki jo je odigral sproščeno in z veliko mero igralskega talenta.

Priznanje za isto predstavo prejme tudi **Giorgina Pisani** za najboljšo stransko vlogo, ki jo je odigrala živo, naravno in temperamentno.

In še eno priznanje isti skupini, ki jo je sestavljalo okrog 30 dijakov: priznanje je prejela celotna skupina za resno prizadevanje in trud, s katerim pripravljajo vsako leto svoj igralski nastop.

—o—

DRUŠTVO SLOVENSkih IZOBRAŽENCEV v Trstu

prireja v ponedeljek, 18. februarja

Veseli večer v pustnem razpoloženju

Večer bo v društvenih prostorih v ulici Donizetti 3. Začetek ob 20.15.

Zahteva po ustanovitvi nižje srednje šole v Doberdolu

Na zadnji seji občinskega sveta v Doberdolu, ki je bila 1. februarja in ki jo je vodil župan Andrej Jarc, je ponovno prišla v ospredje zahteva po ustanovitvi enotne nižje srednje šole v tej občini. Jasno je, da je to vprašanje tudi finančnega značaja, saj vsi dobro vemo, da so velike težave za potrebna finančna zagotovila, še posebno sedaj, ko ni še rešeno vprašanje sestave deželnega odbora. Občinski svet je mnenja, da je treba za to šolo zgraditi novo poslopje, precej sredstev je zbrala občinska uprava, za približno polovico pa bi morala prispevati dežela. Ne moremo vedeti, če bo občinska uprava v Doberdolu uspela v tej akciji, vsekakor pa se nam zdi prav, da se skuša urediti to vprašanje, kajti odpravili bi marsikatero težavo. Na seji so svetovalci razpravljali še o drugih vprašanjih, na primer o razpisu natečaja za občinsko uradnico in občinsko knjižničarko, o večnamenskem kulturnem konzorciju in o komisiji za slovenska vprašanja; za zgradnjo spomenika padlim partizanom v Jamljah bo občina prispevala dva milijona lir. Govor je bil tudi o postavitvi dveh avtobusnih čakalnic, o zdemanializaciji

ceste med Poljanami in Palkiščem in o podelitvi naloge arh. Ceju za izdelavo sprememb zazidalnega načrta. Ob nekaterih točkah je opozicijska skupina SSK izrazila pomisleke in glasovala proti predlogom občinskega odbora; na kraju seje so svetovalci obravnavali še vprašanje o povišanju sejnine za člane občinskega sveta.

—o—

ODPRTJE NOVEGA MEJNEGA PREHODA

V smislu sklepov, ki jih je italijansko-jugoslovanska komisija za mejne prehode sprejela na zadnjem zasedanju v Novi Garici, sta goriška in novogoriška občina sklenili, da bo odprtje novega mejnega prehoda na Erjavčevi cesti — ul. Sv. Gabrijela v soboto, 23. februarja, ob 10. uri. Z odprtjem bo povezana krajša slovesnost: po pozdravnem govoru obeh županov bo prerez traku, zatem bosta spregovorila italijanski podminister za zunanje zadeve poslanec Santuz in predstavnik slovenske vlade, podpredsednik izvršnega sveta SR Slovenije Dušan Šinigoj.

Ob odprtju Kulturnega doma v Novi Gorici

V Novi Gorici so se pretekli teden zvrstile številne prireditve v novem Kulturnem domu ki je sad dolgoletnih prizadevanj in truda, da bi mesto imelo svoje kulturno središče. Dvorana je lepo opremljena in ima okrog petsto sedežev, v spodnjih prostorih pa je še manjša dvorana s približno dvesto sedeži. Osrednja slovesnost je bila pretekli petek, in so se je udeležili ugledni kulturni in politični predstavniki Slovenije in zamejstva. Kulturni program je obsegal številne točke in je bil široko ter bogato zasnovan. Nastopili so zbori, recitatorji, ansambli in posamezni umetniški mojstri. Slavnostni govornik je bil pesnik Ciril Zlobec, ki je poudaril pomen in smisel kulturnega ustvarjanja. Organizatorji so izbrali za to slovesnost pesniški, simbolični naslov: Vrtnica za kulturni dan. »Ta novogoriška vrtnica je čist, z ničemer obremenjen simbol tega praznika — je

podčrtal Ciril Zlobec — je praznična manifestacija zvestobe Prešernu, hkrati in predvsem pa je ta "vrtnica za kulturni dan" ta dom sam, ta čudovita dvorana, ki jo slovenska kultura tu, ob naši zahodni meji, podarja sama sebi kot samoplačilo za že opravljeno delo, za že izpričano kulturno voljo, in podarja si jo, nazadnje, za vse tiste napore, ki jih bo ta dom še terjal od svojih graditeljev«...

Pesnik Zlobec je nadalje govoril o rasti naše kulture vseh psov, v vse številnejših krajih in na vseh koncih naše domovine, v starih centrih in v novih mestnih središčih in omenil tu še posebej Novo Gorico, ki ima kot obmejno mesto svojo posebno vlogo, kot mesto, ki je omogočilo in osmislilo najbolj naravno vez na meji dveh držav, v stičišču dveh kultur in dveh civilizacij, kot mesto, ki je ustvarilo take pogoje, da se nezaupanje umika zaupanju, zaničevanje spoštovanju, sovražnost prijateljstvu, potrebi po sodelovanju in po višji ravni sožitja; ob tem pa je prav tako pomembna povezanost Nove Gorice s slovenskim zamejstvom, saj gospodarska trdnost in kulturna živost novogoriškega mesta omogočata tisto dragocenost, ki jo označujemo s pojmom o enotnem slovenskem prostoru. Ta novozgrajeni dom pa je tudi jamstvo za povezavo naše usode s kulturo. S to dvorano so Novogoričani postavili temelje za še uspešnejšo kulturno dejavnost v svojem mestu in v celotnem goriškem prostoru.

V pestrem kulturnem sporedu pa so nastopili tudi tržaška igralka Anton Petje in Bogdana Bratuž, basist Ivan Sancin, folklorna skupina »Stu ledi« iz Trsta, pihalni kvintet »Ibert« iz Vidma, spored pa je učinkovito zaključil številni pevski zbor »Srečko Kosovel« iz Ajdovščine. Kvalitetne glasbene, filmske in gledališke prireditve bodo v novem Kulturnem domu trdnost.

(Dalje na 8. strani)

Seja občinskega sveta v Sovodnjah

Pod predsedstvom župana Jožefa Češčuta se je sestal na prvi redni letošnji seji občinski svet v Sovodnjah, ki je sprejel precej važnih sklepov ožjega odbora. Tako so svetovalci sklenili, da se poviša za 15 milijonov lir strošek za popravilo osnovne šole v Rupih, celotno popravilo bo tako znašalo 45 milijonov lir; ta povišek je bil potreben zaradi stalnega višanja cen. Šola bo popolnoma preurejena in bo za to vas pomenila važno pridobitev. Nadalje so svetovalci sklenili, da zaprosijo deželo za denarni prispevek tristo milijonov lir za prekritje kotalkališča na Peči. Važen je tudi sklep, da se nasproti Kulturnega doma v Sovodnjah zgradi tudi socialno središče, ki naj bi stalo nad 350 milijonov lir. Pomembna je bila odob-

ritev obračuna za leto 1978; znesek 25 milijonov lir, ki je od tega leta ostal, so namenili za gradnjo telovadnice. S to vsoto bodo izvedli nekatera dela, ki niso zajeta v načrtu, 20 milijonov pa bo potrebno porabiti za telovadno opremo. Preden so svetovalci imenovali člane v družinsko posvetovalnico, so tudi odobrili predlog o povišku sejnine svetovalcev, odbornikov in župana, v skladu z zadnjimi zakonskimi določili: svetovalci bodo prejeli po 15 tisoč lir, odborniki za seje odbora 10 tisoč, mesečni honorar župana pa bo znašal 120 tisoč lir. Iz navedenega je razvidno, da se v Sovodnjah zavzemajo, da izvedejo določena javna dela, ob upoštevanju potreb tamkajšnjega prebivalstva.

Rešitev je predvsem v odpravi moralne krize

■ nadaljevanje s 1. strani

čeh sodeloval pri zatiranju terorizma in pri preganjanju zločincev. Vsakdo misli — ali se vsaj takšnega dela — da se njega te zadeve ne tičejo.

Razumljivo je, da je policija v takih pogojih in okoliščinah dejansko nemočna in neučinkovita, da maha v prazno in da dela napake. Zato se atentati nadaljujejo, saj je nemogoče — kot je te dni pravilno opozoril neki politični komentator — da bi policija zaščitila vsakega državljana posebej.

Terorizem v Italiji je predvsem posledica ter odraz globoke moralne krize, ki je zajela široke plasti prebivalstva; je zlasti posledica ter odraz opuščanja ali zanikanja veljavnosti tistih osnovnih vrednot, na katerih temelji omikano sožitje. Tudi v moralno zdravi družbi se je in se bo vedno našla peščica pokvarjencev, zanešenjakov, fanatikov in brezumnežev, ki bo skušala

izvajati nasilje nad bližnjimi, vendar moralno zdrava družba more takšne tipe prav kmalu in z lahkoto onemogočiti in onesposobiti.

Predsednik republike Pertini, ki je o sebi dejal, da je v boju zoper terorizem v prvih vrstah, je že večkrat izrazil mnenje, da vodijo niti italijanskega terorizma v tujino, iz česar bi izhajalo, da so glavni voditelji terorizma zunaj države in da so med izvrševalci atentatov morda tudi tujci. Ni izključeno, da to ustreza resnici, vendar tudi v tem primeru ne bi mogli mimo glavnega vzroka ter razloga, ki preprečujeta, po našem, učinkovit nastop proti terorizmu, se pravi mimo globoke moralne krize širokih plasti italijanskega ljudstva, katere odprava je prvi pogoj ne samo za dokončno zadržanje terorizma in prevratništva, temveč tudi prvi pogoj za rešitev hude gospodarske in družbene krize.

Oglasila se je tudi Zveza neposrednih obdelovalcev

Zveza neposrednih obdelovalcev v Trstu je na svoji redni seji obravnavala težak položaj, ki je nastal v zvezi z razlaščenjem kmetijskih površin na Kolonkovcu, zaradi česar grozi številnim vrtinarjem, da izgubijo edini vir dohodkov za preživljanje in velika gospodarska škoda sploh zaradi krivičnih odškodnin.

Odbor meni, da so te razlastitve nepotrebne in škodljive za razvoj in napredek kmetijstva in

krivične do prizadetih lastnikov. Zato izraža solidarnost vsem prizadetim kmetovalcem, podpira njihov boj za ohranitev obstoja na svoji zemlji. V ta namen je Zveza nastopila na pristojnih mestih in se bo še naprej zavzemala za pravično rešitev problema. Obenem sporoča, da je vedno na razpolago za strokovno in sindikalno pomoč vsem, ki so kakorkoli prizadeti pri teh ali drugih razlastitvah.

za najpomembnejše božanstvo karnijskega boga z imenom **Belin** (Belen, Belenus); stari Karni pa so bili venetski in ne keltski rod, kot jih označujejo italijanski in furlanski pisci, npr. Gian Carlo Menis v »Storie dal Popul furlan«.

Zgodovinar **Simon Rutar** šteje v svoji »Zgodovini Tolminskega« (Gorica 1882) tako Venete kot Karne za ilirsko ljudstvo, oboji naj bi bili sorodni starim Slovanom in govorili jezik, zelo podoben slovanskemu. Vemo pa, da stari Iliri niso govorili kakega slovanskega jezika. Torej so bili Veneti drugačen rod od Ilirov, pa tudi drugačen od Keltov. Rutar omenja tudi Belina. D. Trstevnjak ga istoveti s Črnobogom; gre za isto božanstvo, le da je Belin (Belbog) pomenil sonce in svetlobo (poletje), Črnobog pa zimsko sonce, temo in podzemlje.

Leta 452 je Atila, kralj Hunov, oblegal in razušil Oglej. Prebivalstvo se je deloma razširilo na otoke onstran lagun in na njih ustanovilo naselja. Med temi naselji so se najbolj dvignile Benetke. Nenavadno je, da najdemo prav med Benečani znova imena, ki se skladajo s slovenskimi. Pesnik **Alojz Gradnik** v svoji pesmi o ponosnih Benetkah ni zaman vzkliknil: »Odkod pa je bil tvoj dož Gradnigo?«

Seveda bodo imeli naši poštimovalci znova pripravljeno zgodbo o kakem slovenskem sužnju, ki se je postavil s svojo hra-

brostjo, zaradi česar si je pridobil svobodo in se po svojih izrednih zmožnostih povzpел do doža in med benečanske patricije.

Toda ko pogledamo natančneje vire, smo presenečeni. »Depertorio Genealogico delle famiglie confermate nobili e dei titoli nobiliari esistenti nelle provincie venete« (sestavil Francesco Schröder, segretario del Governo, Benetke 1830) navaja za imeni Gradnigo (Gradnik) in Mocenigo (Močnik) naslednje.

Gradnigo — benečanski plemenitaši. Zbežali so iz porušenega Ogleja. Ta družina je med prvimi naseljenci beneške lagune, kjer se je kot tribunska obdržala med ljudstvom in je ena od 12 družin, ki so izvolile prvega doža.

Mocenigo — benečanski plemenitaši, imenovani tudi San Stae, bivajoči v Benetkah in Trevisu, stara in slavna družina, katere plemenitost je sočasna z ustanovitvijo Benetk, kjer že od prvega dne pripada skupini najbolj spoštovanih odličnikov in tribunov.

Če so bili tudi Mocenigo že v Benetkah od prvega dne ustanovitve, je skoraj gotovo, da so tudi oni, kot Gradnigo, prihajali iz Ogleja. In ko vemo, da so prihajali iz tega mesta, kjer se je moglo ohraniti precej venetskega prebivalstva, čigar jezik je moral biti dokaj blizu slovanskemu oz. slovenskemu, nam tudi »čudna« podobnost obeh rodbinskih imen s slovenskimi ni več tako nenavadna.

Slovinci - kako simpatičen narod!

(Nadaljevanje s 3. strani)

imamo, nismo pa tudi tako odurni, za kakršne nas imajo nekateri v tujini. To velja dejansko o vsakem narodu. Vsak narod mora voditi računa o tem, kaj drugi mislijo o njem, kakor je to dolžan tudi vsak človek. To še ne pomeni, da mora biti tak, kakor bi ga drugi želeli imeti. Mora pa mu biti opozorilo, da mora biti samokritičen, da je sposoben spoznati lastne napake in jih popraviti.

Glavni slovenski narodni napaki sta nedvomno skopost in povprečnost. Slovenec se vse prehitro zadovolji z nekim povprečnim znanjem, na katerem potem jaha vse življenje. Strašno ceni akademske naslove, toda akademski naslov mu ne pomeni nadpovprečnega znanja in težnje po raziskovalnem delu, po iskanju novih dosežkov in znanstvene resničnosti, ampak samo osebni ugled. Velikanska večina ljudi z akademskimi naslovi med Slovenci opusti vsakršno znanstveno delovanje in svoje nadaljnje izobraževanje, kakor hitro pridejo z univerze. Zadovoljijo se s tistim, kar so se naučili v mladosti. Zato imamo tako malo znanstvenikov, ki bi kaj pomenili tudi v mednarodni znanosti. Ker ni tekmovanja, tudi ni napredka.

Kar pa zadeva skopost, presegamo Slovenci najbrž vse druge narode, vsaj v Evropi. Slovenec na splošno ne pozna mecenstva v prid kulturnih ustanov, neodvisnega tiska, znanosti itd. Od njih zahteva veliko, toda zanje ni pripravljen nič žrtvovati. Izjeme so tako redke, da praktično skoraj ne pridejo v poštev. Slovenci bi morali večkrat razmišljati in diskutirati o naših narodnih napakah, da bi se jih zavedli in otresli.

Venecija in Recija sta se pod nadvlado Rimljanov poromanili. Prvotno, še ne poromanjeno prebivalstvo nam je zapustilo veliko krajevnih in ledinskih imen. Družboslovje in narodopisje pa bi z raziskavami na podlagi primerjalne metode gotovo odkrilo še več podobnosti s prastarimi kmečkimi opravili t.j. z obdelavo polja in planinarjenjem pri nas ter onim na omenjenih območjih, kot deloma ugotavlja že dr. Tuma.

Nekoliko drugače pa je bilo v zgodovini očitno z Norikom — območjem vzhodnih Alp. Norik ni bil pod nadvlado Keltov in kasneje Rimljanov ne pokelten ne poromanjen. V 7. stoletju se na njegovem območju pojavila slovenska država Karantanije. Pojavi se nenadoma, o njenem nastanku pa zgodovinski viri ne poročajo. Kot v začetku tega spisa omenjeno, je navajanje, da so se Slovenci priselili na območje vzhodnih Alp po odhodu Langobardov v Italijo, zgolj domneva in ni nujno, da bi morala na vsak način držati. Ohranjeno imenoslovje nam priča, da je predkeltsko in predrimsko prebivalstvo v predelih vzhodnih Alp s svojim venetskim jezikom narodnostno preživelo lahko ne le keltsko, pač pa tudi rimsko zasedbo. Med to prebivalstvo je po umiku oz. po propadu Rimljanov lahko prišel nov val slovensko govorečega prebivalstva in ustanovil Karantanijo

(dalje sledi)

KNUT HAMSUN POTEPUHI

OOOO Poslovenil Oton Župančič OOOOOOOOOO 84 OOOOO

Že je prihajala ladja in piskala. Nastal je nemir, vsakdo je zgrabil svojo prtljago, v slovo sta si še naglo segla v roke in za poljub ni bilo več kedaj. Kje je Haabjörg? Ah, to dete, da se povsod podi! »Haabjörg!« je zaklicala mati. — »Tukaj sem!« se je oglasila Haabjörg od nekod. Da, Haabjörg je dobro pazila, bila je že v čolnu, stala in plala vodo z velikansko zajemalko, klobuk ji je visel na hrbtu. To dete! Vendar jih je osvežila, njena spremljevalka se ji je morala smejati...

Edevart je sedel v čolnu in veslal domov. No, zdaj ni dosti vreden: Loviza Magreta ni omenila potnine, in Edevart je molčal, videz je nemara rešen, vsekakor pa nič več nego videz. Tukaj sedi. Kaj bi storil Avgust na njegovem mestu? Vraga bi se zmenil za to, vzravnal bi se spet. Edevart je zlezel v dve gubé.

A vse mine.

Dnevi so minevali, čas je mineval. Dobil je pismo od Lovize Magrete, da zdaj odpotuje, da se pa gotovo povrne. Tako je stalo v pismu. O, ljubo pismo, krotko pismo, nekoliko naglo in brez zveze, a popolnoma podobno nji, ko je pisala. Ta krasna ženska, ni odšla kakor ubežnica, mislila je nanj in je hotela nekaj zanj urediti, a ni šlo: Zdaj poslušaj! Romeo je spet uganjal veliko reč s Haabjörgo, dal ji je raznih stvari in je ni hotel pustiti, in nazadnje je prišla celo sama Madam Knoff in vprašala, ali ne bi mogla ostati Haabjörg na Norveškem in živeti pri njih in se dobro imeti. In ona, Loviza Magreta, ni rekla na to ne, »da« ne »ne« in je zavoljo Edevarta premišljala, da ne bi ostal tako sam, ampak, ali misliš, da so pokazali ti ljudje vsaj toliko dostojnosti, da bi jo bili povabiti noter? Kaj pa še! Saj če so hoteli doseči od nje tako veliko reč, bi bili vendar morali nji, materi, tudi izkazati čast, pa ne, in ona bi jim bila pustila dete, svoje meso in kri. Pa ne samo to, kajti če bi zdaj dobili Haabjörgo, je morebiti nikoli več ne bi dali od sebe, in kadar bi dorasla, bi jo najbrž Romeo vzel, da se ne bi dete več genilo z mesta in se ne razgledalo po svetu. Ne, hvala lepa! Kaj praviš ti, Edevart, ali naj bi bila to storila? To prepuščam tebi. Ali resno se bojiš, če bi kedaj prišel in jo hotel videti, kar bi bila tvoja poštena pravica, da tega ne bi dovolili, saj so tako oholi in na svetu kakor bogovi proti nam drugim, pa vendar nimajo nikake vzgoje, čeprav sem jaz videla več sveta, kot mi ga morejo oni pokazati... Tukaj na Doppenu je brez tebe pusto in žalostno. Upam, da si prišel srečno domov, čeprav si bil bled kakor smrt, za Haabjörgo in zame nikakor ne skrbi, dospeli sva srečno do Doppena, ker naju je pripeljal Anders Vaade in nama je pomagal vse pripraviti, ampak jaz še oddaleč ne mislim na Andersa Vaadeja, da boš vedel, saj potlej bi bila lahko že v Ameriki to storila, ko sta bila zaljubljena vame, ampak od moje strani nikoli tudi najmanjšega znamenja ne. Res je, kar pravim, da me nihče ne odtrga od tebe... Kadar prideš sem, je ostalo še nekaj jestvin, am-

pak odnesla sem vse, kar bi se moglo pokvariti, in sem lepo pospravila. Prstanov ne nosim več in sem položila enega zate v miznico, čeprav ga ne moreš nositi, ali daj ga Pavlini od mene... Jutri torej se vkrcamo, nič ne skrbi za naju, jaz sem že tako dostikrat popotovala in prestopala in se dan in noč vozila. Zbogom za zdaj, saj ne bo za vse življenje, in pozneje ti bom več pisala...

Niti besede o najdenem možu.

Dnevi so minevali. Edevart se je začel bati, da bi se Joakim utegnil vrniti s Kvalskega fjorda, in zdaj se mu ni hotelo z njim sestati. Sploh je bil tako hudo zdelan, bil je v tako klavernem stanju, da bi se bil najrajši vsem ljudem skrtil. Pavlina je postala nestrpna in je sitnarila zaradi blaga, ki ga ni hotelo biti: kje pa je ostalo, bil je dolg seznam in mnogo blaga, pa še vedno nikakega obvestila, da je dospelo na pristajališče, kje pa je? Edevart je hotel iti na jug in zadevo urediti, postrgal je zadnje ostanke iz blagajne in krenil na pot.

Seveda ni imel iti nikamor drugam nego na Doppen, tam lahko použije jestvine, ki so ostale, in sede in si ogleduje roke.

Za zdaj ni bil tako daleč, Avgust ga je ustavil na nabrežju in rekel: »Tak se nisi odpeljal v Ameriko?«

»Nisem se,« je odgovoril Edevart po pravici »nisem imel s čim.«

Avgust je pokimal: »Saj sem si mislil!«
(Dalje)

—o—

KULTURNI DOM V NOVI GORICI (nadaljevanje s 5. strani)

jale še ves mesec, kar bo vsekakor osvežilo kulturno življenje v tem mestu. Naj še omenimo, da sta že prvi teden bila na vrsti dva filmska večera: prikazali so niz kratkih filmov o Primorski, nastalih po letu 1945, in film »Tistega lepega dne«, ki je nastal po besedilu nedavno umrlega pisatelja Cirila Kosmača.

RADIJSKI STUDIO

Ob letošnjem slovenskem kulturnem prazniku je Nova Gorica dobila dve važni pribitvi: v četrtek, 7. t.m., ja začel oddajati radijski studio, v istih dneh pa so tudi odprli novi Kulturni dom. Radijski studio deluje v okviru radia Koper in zaenkrat še nima samostojnega oddajnika, pač pa se bo vključeval v poročila in ostale sporede radia Koper, samostojne oddaje pa bo pripravljali tudi za radio Ljubljana. Kasneje, ko bo dobil lasten oddajnik, se bo spremenil v samostojno lokalno radijsko postajo.

V okviru otvoritvenih slovesnosti so v Novi Gorici prejšnji teden med drugim nastopili orkester Slovenske filharmonije iz Ljubljane ter Avstrijski zvezni mladinski simfonični orkester.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »Novi list« ■ Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 ■ Odgovorni urednik: Drago Legiša ■ Tiska tiskarna Graphart, Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 772151

— Dragi prijatli! Me je prou žou, ma danes sm sam. Tisti presneti Mihec neče jn neče bet zraven. Prave, da se boji, da če bo kej reku, de mu bo pole kašen prestrelu noge. Jn glih zdej, ke smo se odločili, de bomo spet kej povedali, me je pestu Mihec na cedili. Zdej, ke je pred nami pust. Jn ke se po celem Krasi prpraulajo ku ne vem kej. Prou gvišno je tu an praznik, ke ga vsi ledje narbol šacajo. Ke ga ni človeka, ke be biu pruti. Jest se sploh čudem, da ni pust državni praznik. Če be nardili an referendum, be gvišno vsi ledje stu pr stu dali glas za pusta. Jest se sprašavam ki so tisti radikalci (ke uani so specialisti za referendume) da se neč ne zganejo. Jn če vlada neče razpisat referendumu, ga je treba prej zahtevat. Naredet demoštracije, kričat, štrajkat. Zakej jemamo sindikate? Ke je prou sramota, da ni pust državni praznik. Ma ne bi smeu bet samo an dan, ma pet. Od sobote do srede. U soboto be mogu bet zatu, ke je sprevod po Opčinah, u nedeljo zatu, ke je pust u Ščedni jn u Milah, u ponedek be biu ponte, u torek glavni praznik jn u sredo pej pogrebi. Jn bi tašen praznik prou zaslužu, de se ga praznava pet dni. Morbet be blo dobro še u četrtek po pepelnici zastran zdravljenja.

Neverjetno, kaku vlada malo šaca ljudske vrednote. Ke pust pospešuje svobodo. Kej niso ledje narbol svobodni glih za Pust? Tudi uan je borec za svobodo. Jn tudi za demokracijo. Kadaj je človek bol demokratičen, ku za Pust? Jn vsak se lahko nardi za kralja al cesarja Franca Jožefa al Napoleona ali turka al zamorca al za astronauta al kar če. Jn kaku se jemajo za Pust vsi ledje radi! Dejmo samo premislet, kolko ledi se spočne glih za pust. Jn kolko mladeh punc postane polnoletnih. Taku PUST pospešuje tudi populacijo jn demografsko rast.

Še posebno mi Slovenci, ke smo majhen narod, be mogli dosti bol obrajtat PUSTA. Jn kolko veselja jn smeha je za PUST! Veselje pej stri dobro za živce jn taku je PUST koristen za zdravje. Čudno, de ga dohtarji ne zapisavajo na recepte bolanem na živceh al pej anemičnem! Jn kaku ganljivo je gledat ke pospešuje kooperacijo; s kakšno vnemo delajo naši ledje tovariško, de bojo pustni vozovi kolker moč lepi jn perfektni! Jn neč ne štejejo ure. Tu, tu je organizacija združenega dela! Jn še be lahko naštevau lepe pustne lastnosti, ma več ku tolko prostora mi Novi list ne da. Če vse dobro premislemo, se prou sama ponujja misu, de be mogu bet PUST častni član združenih narodov. Ke noben lump, ke je tam član, ne nardi tolko dobrega koker glih PUST. Ma morbet bomo tudi tu učakali.